

ENLIGT SÄNDLISTA

Bildande av naturreservatet Impan i Simrishamns kommun

(2 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Impan
Kommun	Simrishamn
Socken	Gladsax och Järrestad
Gränser	Området begränsas av innerkanten av svart, punkt - streckad linje på, Bilaga 1, karta
Fastigheter	Del av Gladsax 20:6 (tidigare Gladsax 11:1) och 6:13, del av Gröstorp 8:7, 23:1 och 42:1 Gröstorp 7:17, 11:5, 11:10 och 11:28
Läge	ca 1 100m SO Gladsax kyrka
Kartblad	Topografisk karta: 2D SO Tomelilla Registerkarta: 2E2a Ö Vemmerlöv, 2E2b Baskemölla, 2E1a Järrestad och 2E1b Simrishamn
Mittkoordinater	X 6159708 / Y 1408182
Naturgeografisk	7, Skånes sediment- och horstområden
Region	
Areal	Ca 25,0 ha varav ca 25,0 ha landområde
Förvaltare	Länsstyrelsen i Skåne län

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken förklarar länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogade karta (Bilaga 1), som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet skall de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

SYFTET MED NATURRESERVATET

Syftet med naturreservatet skall vara att bevara ett uråldrigt jordbrukslandskap som karaktäriseras av öppna, naturbetes- och åkermarker i kuperad terräng med spridda eller grupperade lövbärande träd och buskar. Vidare skall en geologiskt intressant förkastningsbrant i underkambrisk sandsten innehållande kulturhistoriska spår av gruvdrift bevaras. Reservatet ska innehålla biotoper som utgör en komplett och god livsmiljö för fridlysta eller nationellt rödlistade växt- och djurarter samt förekommande livsmiljötyper och arter som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

FÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning såsom t.ex. mast eller vindkraftverk,
2. dra fram mark- eller luftledningar,
3. vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär såsom att plöja, spränga, dika, utfylla, tippa, dumpa, markbearbeta eller på annat sätt förstöra eller skada fast naturföremål, ytbildning eller småvatten,
4. anordna upplag med undantag för tillfälliga sådana i samband med skötsel av reservatet eller för jordbrukets behov,
5. anlägga vägar och stigar,
6. uppföra hägnader utöver erforderliga stängsel för betesdrift,

7. plantera, så eller sätta ut främmande växt- och djurarter i området,
8. använda kemiska bekämpningsmedel, stödutfodra eller tillföra växtnäringsämnen som gödselmedel eller jordförbättringsmedel,
9. avverka eller plantera träd och buskar utöver vad som anges i fastställd skötselplan,
10. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning med undantag för gränsmarkeringar och reservatskyltar.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom reservatet:

1. utmärkning av och upplysning om reservatet,
2. skötsel av mark innefattande årlig betesdrift, röjning och gallring av träd och buskar, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningsanordningar enligt fastställd skötselplan,
3. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet enligt fastställd skötselplan,
4. uppföljning av områdets skötsel och miljöövervakning.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar, är det förbjudet **att**:

1. beträda inhägnat område vid rasbranten,

2. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning,
3. spräcka, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada stenar, block, hållar eller terrängformer,
4. utföra någon form av anläggning eller ställa upp för reservatet främmande föremål,
5. på ett störande sätt använda radio, bandspelare, musikinstrument eller annan ljudanläggning,
6. framföra motordrivet fordon, tälta, ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande,
7. rida eller köra med häst,
8. göra upp eld,
9. anordna tävling eller bedriva verksamhet som kan inverka störande på naturmiljön

Föreskrifterna under A och C utgör ej hinder för åtgärder i samband med områdets skötsel, åkerbruk, vägunderhåll, tillsyn av betesdjur samt akuta och förebyggande säkerhetsåtgärder i rasbranten. Vidare utgör föreskrifterna utgör ej hinder för kalvgömmor samt stödutfodring av betesdjur på av naturvårdsförvaltaren anvisad plats i samband med betessläpp och installning. Föreskrifterna utgör ej hinder för drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga nyttjanderätter, t.ex. ledningar och anläggningar (vatten- och avlopp, tele- och eldistribution). I samband med utförande av arbeten skall samråd ske med länsstyrelsen. Vid akuta reparationer kan dessa samråd ske sedan arbetena inletts. Föreskriften C7 gäller ej ägare och arrendator till fastigheten Gröstorp 42:1 inom den berörda fastigheten.

Föreskrifterna utgör ej hinder för att efter tillstånd från länsstyrelsen anlägga gång- och cykelväg genom området samt att genomföra insamling eller utplantering av i Sverige rödlistade groddjur, anläggning, fördjupning eller underhåll av småvatten för groddjur, bekämpning av fisk, kräftor, sykomorlöss och jättebjörnloka eller för andra åtgärder som föreskrivs i av länsstyrelsen fastställd skötselplan.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Geologi

Reservatet är beläget på en höjd av cirka 50 meter över havet. Dominerande bergart är sandsten som går i dagen på flera ställen i området. I reservatets centrala del finns en ca 15 meter hög förkastningsbrant (Impan) i underkambrisk sandsten. Branten har under lång tid påverkats av gruvverksamhet varvid bland annat blyglans och flusspat har utvunnits. Gruvdrift lär ha pågått från andra hälften av 1500-talet till 1760-talet. I samband med sin skånska resa 1749 besöker Linné Gladsax den 1 juni och noterar då att "Blyglans med silver hade yppat sig på östliga sidan om kyrkan, där man för några år sedan gått med en skärpning några famnar in på sidan av berget. En annor skärpning var överst på berget, för långa tider sedan arbetad. I brotten lyste den vita spaten varav stenarten bestod".

I sprickor i branten förekommer bland annat gångar av fluorit (flusspat) som är yngre än silur och äldre än trias, dvs. 280 - 435 miljoner år gamla. Flusspat är ett viktigt ämne inom de kemiska, metallurgiska och keramiska industrierna. Under 1940-talet bröts här flusspat som användes för aluminiumframställning. Av flusspaten tillverkades syntetisk kryolit, ett mineral som är nödvändigt i aluminiumprocessen. Till en början bröts flusspat direkt från bergväggen. Senare upprättades även schakt in i branten. Gruvverksamheten upphörde i början av 1940-talet och spåren efter denna är kulturhistoriskt intressanta.

Markhistoria

Gladsax ligger i en kuperad odlingsbygd, vilken övervägande är fullåkersbygd. Öster om Gladsax finns utmarken i Bäckhalladalen, ett område där berget går i dagen, och sträcker sig ända fram till kusten. Det finns rikligt med stengården och blockrika hagar. Bebyggelsen i trakten består av små torp och gårdar. Området har koloniserats sent, troligen efter skiftena.

Reservatet är beläget i två byar. Den östra delen ligger i Järrestads församling strax väster om Gröstorps medan den västra delen är belägen i Gladsax församling strax öster om Gladsax by. Gröstorps by berördes av enskifte under åren 1796 -

1804. Byn hade tre vångar och reservatet är beläget i ett område som betecknades "Enet" och som utgjorde utmark till byn.

Äldre kartor över Gladsax är slitna och mycket svårtolkade. Gladsax by bestod under 1600-talet av 25 hemmansnummer och 10 gatehus. Byn hade tre åker- och ängsvångar (Norre, Västre och Östre Wång) som låg i tresäde. Därutöver fanns fem sand- eller utvångar. Storskifte genomfördes under åren 1790 - 1811. Enskifte fastställdes den 15 april 1818. Enligt enskifteshandlingarna är reservatet beläget på gammal ängs- och åkermark som i öster gränsar till utmarken i Gröstorps by. Gränsen utgjordes av förkastningsbranten.

Förkastningsbranten framträder tydligt på den Skånska Rekognosceringskartan från 1812 - 1820. Det framgår också av kartan att det fanns ett våtmarksstråk i den sydvästra delen av området.

Ängsbruket upphörde någon gång i slutet av 1800-talet. Av den ekonomiska kartan från 1931 framgår att inägomarkerna i det västra delområdet består av hårdvallsäng och åker medan det östra utmarksområdet till största delen var betesmark. Våtmarkerna som fanns i trakten har dikats ut successivt under 1900-talet och omförts till åkermark.

Idag nyttjas större delen av reservatet som betesmark. Delar av förkastningsbranten är fränhågnad av säkerhetsskäl.

Flora och fauna

Betydande delar av reservatet utgörs av en mosaik av kala sandstenshällmarker med mellanliggande hedvegetation. Träd- och buskskikt finns huvudsakligen utmed förkastningsbranten samt i den västra delen av området. I trädskiktet förekommer dungar av ask och alm med inslag av fågelbär, oxel och ek. I buskskiktet finns främst hagtorn och slån med inslag av nyponros. De torra hedarna utgörs av fårsvingelhed med bl.a. backtimjan, gråfibbla, ljung, backsippa, knippfryle, jordtistel, jungfrulin, kärringtand och mindre partier med solvända och ängshavre. Kalkgräsmarker finns väl spridda i området med samma artinnehåll som fårsvingelheden men med tillägg av bl.a. ängshavre och axveronika. Delar av området är dock näringspåverkade med inslag av engelskt rajgräs, vitklöver, rölrika, ängssyra och utan förekomst av backtimjan. Ett mindre parti med staggshed med blodrot, stagg och harstarr finns i anslutning till tuvtätelgräsmark. Även borsttåg förekommer i området. Pionjärvegetation på silikatrika substrat

utgörs av hållmarkstorräng och har störst yta av förekommande naturtyper i området. Här växer bland annat kärleksört, gul fetknopp, vårtåtel, bergsyra, luddlosta, grönknavel och röllika.

Faunan i området är dåligt dokumenterad. I reservatets nordöstra gräns finns ett småvatten, invid en kraftledning, där några lövgrodor ibland spelar vid god vattentillgång. Någon reproduktion har aldrig konstaterats eftersom vattnet nästan alltid torkar ut under sommaren. Reservatet med omgivningar fungerar i första hand som födosöks- och övervintringsplats för arten. Behovet av ytterligare vatten är stort. Grottor i förkastningsbranten utgör övervintringsplats för bl.a. fladdermusarten barbastell (*Barbastella barbastellus*), som här har en av sina viktigaste skånska övervintringsplatser. Hasselmus har sitt viktigaste utbredningsområde i Skåne strax norr om reservatet. Glada patrullerar regelbundet lufterummet över reservatet. I reservatet förekommer ofta rådjur och hare. I häckfågelfaunan finns exempelvis näktergal.

Tillgänglighet

Större delen av området är lättillgängligt via en angoringsplats i den sydöstra delen av reservatet. Området utmed förkastningsbrantens högsta del är inhägnat och belagt med tillträdesförbud för allmänheten av säkerhetsskäl, då flera omfattande ras har inträffat här under senare år.

ÄRENDETS BEREDNING

I länets naturvårdsplan från 1975 är en mindre del av området föreslaget som naturminne enligt 13 § NVL. 1983 frånträdde Gränges Int. min. sina gruvrättigheter i området varvid alla hinder för restriktioner enligt dåvarande naturvårdslagen undanröjdes.

Under sommaren 1984 inträffade ett ras i området vilket fick till följd att förslag upprättades om att branten skulle sprängas bort i syfte att eliminera risken för nya ras. Länsstyrelsen motsatte sig detta med hänvisning till den gällande naturvårdsplanen och uppmanade därför Simrishamns kommun att ansöka om bildande av naturreservat för området i fråga. I en framställning 1985 föreslog Simrishamns kommun att förkastningsbranten samt en större areal betesmark i omgivningarna skulle förklaras som naturreservat. 1992 upprättade länsstyrelsen ett förslag till bildande av naturreservat med tillhörande skötselplan.

Reservatbildningsärendet avvecklades i samband med länssammanslagningen 1997.

Delar av reservatet är av regeringen den 6 juli 2000 föreslaget som pSCI-område i enlighet med **rådets direktiv 92/43EEG** om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). 2002 upprättade länsstyrelsen ett utkast till bevarandeplan för den del av reservatet som är utpekad av regeringen som pSCI-område enligt habitatdirektivet.

Länsstyrelsen upprättade förslag till bildande av naturreservat med tillhörande skötselplan under 2004 som bygger på tidigare upprättade utkast till bildande av naturreservat för området (dnr 2312-10-89, 1181-204) samt på data från utkast till bevarandeplan för Natura2000-området.

Berörda sakägare har lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet.

Yttrande har lämnats av:

Vägverket (2004-08-31), SGU (2004-09-10), Sydkraft (2004-09-24), TeliaSonera (2004-09-28), naturvårdskonsult Rune Gerell (2004-10-12), arrendatorn Göran Bengtsson (Gröstorp 42:1) (2004-11-10), Örian Wedekull (Gladsax 11:1) (2004-11-15) och Simrishamns kommun (2004-11-22).

Vägverket har inget att erinra under förutsättning att bestämmelserna inte utgör hinder för normalt drift- och underhållsarbete på allmänna vägar i trakten.

SGU har inget att erinra och framför förslag till smärre justeringar i texten.

Sydkraft har inget att erinra mot att reservatet bildas under förutsättning av att bestämmelserna inte utgör hinder för drift och underhåll av befintliga anläggningar i området samt att sydkraft inte drabbas av några kostnader till följd av reservatsförordnandet.

Telia Sonera har inget att erinra.

Naturvårdskonsult Rune Gerell framför synpunkter på fladdermusgrottan ska skötas och har i övrigt inget att erinra mot reservatet.

Göran Bengtsson erinrar om att föreskrifterna inte får utgöra hinder för övergångsutfodring av betesdjur i samband med betessläpp och installning, att kalvgömmor ska vara tillåtna samt att ägaren eller arrendatorn ska ha tillåtelse att rida eller köra med häst inom fastigheten Gröstorp 42:1. Vidare erinrar Göran Bengtsson om att anläggande av småvatten inte får inverka negativt på driften av intilliggande åkermark.

Örian Wedekull motsätter sig bildande av naturreservat på fastigheten Gladsax 20:6 (tidigare Gladsax 11:1) mot bakgrund av risken för att vilda djur smittas av tamboskapens sjukdomar, att allmänheten betraktar området som allmän egendom med åtföljande ridning m.m. samt att egendomen får ett försämrat ekonomisk marknadsvärde. Om naturreservat bildas på fastigheten Gladsax 20:6 (tidigare Gladsax 11:1) önskar Wedekull ett skriftligt intyg på att det inte kommer att ha några nutida eller framtida restriktioner som på något sätt kan hindra verksamheten eller påverka markägare ekonomiskt.

Simrishamns kommun har inget att erinra mot förslaget till bildande av naturreservat under förutsättning av att det lämnas utrymme för anläggande av en gång- och cykelled genom området.

SKÄL FÖR BESLUT

Länsstyrelsen bedömning är att förslaget till bildande av naturreservat inte inverkar negativt på ett betydande sätt på pågående markanvändning och inte medför intrång som berättigar till ersättning. Delar av fastigheten Gladsax 20:6 (tidigare Gladsax 11:1) innehåller biotoper som utgör livsmiljö för fridlysta eller nationellt rödlistade djurarter samt förekommande livsmiljötyper som av regeringen har rapporterats förekomma i enlighet med Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet).

Delar av reservatet är av regeringen den 6 juli 2000 föreslaget som pSCI-område (SE0420288, Impan) i enlighet med **rådets direktiv 92/43EEG** om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet). Naturreservatet är ett viktigt område som berörs av **Naturvårdsverkets fastställda åtgärdsprogram för lövgroda**. Reservatet innehåller arter som är listade i bland annat Bilaga 2 och 4 i **rådets direktiv 92/43EEG** om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet), vilket innebär att området innehåller **arter som enligt habitatdirektivet har ett sådant gemenskapsintresse att särskilda bevarandeyrken behöver utses**.

Delar av området är av **riksintresse för kulturmiljövård** (L:K3, Järrestad-Gladsax). I **länets natur- och kulturmiljövårdsprogram** har delar av reservatet klass 3, högt naturvärde samt högt kulturhistoriskt värde. Delar av markerna inom

naturreservatet har värdeklass 3 i länets **inventering av ängs- och hagmarker** från 1990-talet.

Delar av området är skyddsområde för vattentäkt och innehåller vattentäkter för Simrishamns tätort.

Området är av **stor zoologisk betydelse** främst genom att det innehåller en unik fauna med födosöksbiotoper och övervintringsplatser för rödlistade fladdermus- och groddjursarter. Faunan är bland annat beroende av grottor, lövdungar, buskrika marker samt småvatten med en kontinuerlig tillgång till vatten av god kvalitet. Området skall skyddas från markavvattning och exploatering.

På grund av sina kala hållar och förkastningsbrant av underkambrisk sandsten är området **geologiskt och landskapsmorfologiskt intressant**. Det öppna landskapet under kontinuerlig hävd på tidigare utmark är **mark- och kulturhistoriskt värdefullt**. Området innehåller vegetationstyper och habitat av **biologiskt och botaniskt intresse**. Slutligen är området av **betydelse för friluftsliv** som strövområde genom sitt tätortsnära läge vid Simrishamn.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behovet av områden för friluftslivet samt för att återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter bör det beskrivna området ges ett skydd som naturreservat enligt miljöbalken.

Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten. Vid en intresseprövning enligt 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen inte att skyddsbestämmelserna går längre än som krävs för att tillgodose syftet med reservatet.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

SKÖTSELPLAN OCH FÖRVALTNING AV RESERVATET

Skötselplan

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skall en skötselplan ingå i varje beslut om bildade av ett naturreservat. Skötselplan fastställs av länsstyrelsen i särskilt beslut denna dag.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet och skall fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av ärendet deltog landshövding Bengt Holgersson, beslutande, naturvårdsdirektör Elisabeth Hellmo, miljöenheten, Christina Cinthio, rättsfunktionen, Åsa Björn, planfunktionen och byrådirektör Christer Persson, miljöenheten, föredragande.

Bengt Holgersson

Christer Persson

Bilagor

1. Karta med reservatets avgränsning
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

